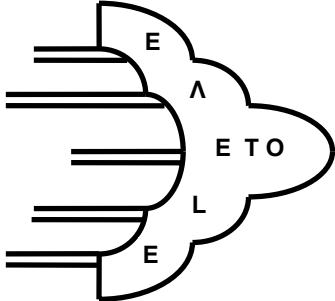

ΟΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΡΟΛΟΓΙΑΣ (ΕΛΕΤΟ)
Hellenic Society for Terminology (ELETO)

Σωκράτη Τσάκωνα 5, 15236 ΠΕΝΤΕΛΗ

Τηλεφ.: 8042313, 6118986

Τηλεομ.: 8068299, 8042385

Ηλ.Ταχ.: valeonti@mail.otenet.gr

<http://sfr.ee.teiath.gr/orogramma.htm>

Αρ.44 Σεπτέμβριος-Οκτώβριος 2000

ISSN 1106-1073

Τιμή: 10 δρχ.

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΛΕΤΟ:

Μελέτη, εκπόνηση, ... και με οποιοδήποτε τρόπο ανάπτυξη της Ελληνικής Ορολογίας... Συμβολή στην ανάπτυξη της Ελληνικής Γλώσσας και προώθηση του ρόλου της στη διεθνή Ορολογία...

(Από το Καταστατικό)

Απόδοση ξένων όρων:

Μια γοητευτική περιπέτεια

(Σκέψεις και συναισθήματα ενός μέλους της Ομάδας Ορολογίας του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου για την **ονοματοθεσία**)

Μόνο όσοι έχουν ασχοληθεί, επαγγελματικά ή και ερασιτεχνικά ακόμη, με την απόδοση ξένων όρων στη γλώσσα μας μπορούν να κατανοήσουν με ακρίβεια σε ποια γοητεία αναφέρομαι. Πρόκειται για τη γοητεία μιας πολυεπίπεδης και πολυδαίδαλης γλωσσολογικής διαδικασίας που αρχίζει με ένα ταξίδι στο χώρο των εννοιών: έρχεσαι σε επαφή με έννοιες, γνωστές ή και πολύ συχνά καινούργιες, που πρέπει να κατανοήσεις, να οριοθετήσεις το εύρος τους, να βρεις τα ειδικά τους χαρακτηριστικά, να εντοπίσεις τις διαφορές τους σε σχέση με άλλες κοντινές...

Στο επόμενο στάδιο ξεκινάει το γοητευτικό «παιχνίδι» της γλωσσολογίας, η πιο δύσκολη και, ίσως και γι' αυτό, η πιο συναρπαστική διαδικασία. Πάρνεις όλα τα γλωσσικά σου «υλικά», ρίζες και θέματα, προσφύματα, προθήματα και επιθήματα κάθε τύπου, ποικίλα μέρη του λόγου, λεξικά, γενικά και ειδικά, που σε περιμένουν ανοιχτά στο τραπέζι για τις αναγκαίες επιβεβαιώσεις..., και αρχίζεις να «πλάθεις» λέξεις. Συνδυάζεις «γλωσσικά συστατικά», δεν ικανοποιείσαι και αλλάζεις κάποιο από αυτά ή μεταφέρεις τη θέση του, «λειάνεις» την κάθε λέξη σαν τον πηλό... και νά το τελικό προϊόν, ικανοποιητικό σε νοηματική απόδοση, επαρκές γλωσσικά, όμως κάτι λείπει: είναι η ακουστική του «απόδοση». Το εκφωνείς, δοκιμάζεις την ακουστική του αρμονία, το αναγνωρίσιμο του ήχου του, την ηχητική του ποιότητα για να αποφασίσεις ή όχι την τελεσίδικη επιλογή του.

Συχνότατα η «γλωσσική γέννα» καταλήγει σε «τερατογενέσεις» ή, κάτι πολύ συνηθισμένο, σε παραπάνω από μία πιθανές αποδόσεις. Αποκλείεις χωρίς πολλή σκέψη τις «τερατογενέσεις» και ξαναδοκιμάζεις. Από τις πιθανές αποδόσεις προτιμάς εκείνη με τον πιο αναγνωρίσιμο ήχο και νόημα, αποφεύγεις το εξεζητημένο, το υπερβολικό, το βάρβαρο καινοφανές.

Μετά την τελική σου επιλογή, το καινούργιο {-ια} γλωσσικό σου σύμβολο είναι εκεί, γραμμένο στο χαρτί μπροστά σου, «γυαλιστερό και όμορφο», έτοιμο να «παιδευτεί» σε χιλιάδες χιλιά, να «ζωγραφιστεί» με χιλιάδες γραφίδες...

P.Γ.

Προαναγγελία

Ύστερα από τη γενική αποδοχή και την επακόλουθη μεγάλη επιτυχία που είχαν τα δύο πρώτα συνέδρια για την Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία και ιδίως το 2^ο, θεωρήθηκε υποχρέωση της ΕΛΕΤΟ να συνεχιστεί ο θεσμός των συνεδρίων αυτών. Έτσι, το Διοικητικό Συμβούλιο της Ελληνικής Εταιρείας Ορολογίας αποφάσισε τη διεξαγωγή του 3^{ου} Συνεδρίου «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία» τον Οκτώβριο του 2001.

Στη διοργάνωση του 3^{ου} Συνεδρίου θα κληθούν να συμμετάσχουν, όπως και στα προηγούμενα, και άλλοι αρμόδιοι φορείς. Επίσης θα γίνει δεκτός ως συνδιοργανωτής κάθε φορέας που ασχολείται με την Ελληνική Γλώσσα και επιθυμεί τη συμμετοχή του.

Οι διαδικασίες που θα ακολουθηθούν θα είναι το ίδιο αυστηρές όπως και στα προηγούμενα συνέδρια. Οι ανακοινώσεις που θα υποβληθούν και θα εγκριθούν από την Επιστημονική Επιτροπή θα περιληφθούν στον τόμο που θα εκδοθεί πριν από το συνέδριο για να δοθεί στους συνέδρους.

Η προαναγγελία αυτή απευθύνεται κυρίως σε όλους όσους ασχολούνται με την Ελληνική Γλώσσα και την Ορολογία της, ώστε αν επιθυμούν να έχουν το χρόνο να ετοιμάσουν ανακοινώσεις.

B.A.Φ.

Συμπόσιο για Ειδικές Γλώσσες

Μερικές συμπληρωματικές πληροφορίες για το 13^ο Ευρωπαϊκό Συμπόσιο «Γλώσσα για Ειδικούς Σκοπούς» (LSP) που θα διεξαχθεί από τις 20 ως τις 24 Αυγούστου 2001 στη Βάσσα της Φιλανδίας:

Οι εγγραφές έχουν καθοριστεί ως εξής:

- Υποβολή τίτλου και περίληψης ως 31 Οκτωβρίου 2000,
- Προτάσεις για τμήματα ως 31 Οκτωβρίου 2000,
- Γνωστοποίηση αποδοχής ως 31 Δεκεμβρίου 2000,
- Τελική εγγραφή για ομιλητές και συμμετέχοντες ως 31 Μαρτίου 2001.

Γίνονται δεκτές προκαταρκτικές εγγραφές (όνομα, τίτλος, φορέας, ταχυδρομική διεύθυνση, ηλεκτρονική διεύθυνση, προκαταρκτικός τίτλος ανακοίνωσης) στην Ταχυδρομική διεύθυνση:

Prof Christev Lauren
University of Vaasa
Dept of Scandinavian Languages
P.O.B. 700, FIN-65101
VAASA Finland

ή ηλεκτρονική διεύθυνση: lsp2001@uwasa.fi

Αναγνώστες του «Ο» γράφουν: Για την «Πολυγλωσσία»

Από την αναγνώστριά του «Ο» και μέλος της ΕΛΕΤΟ, Ελπίδα Λουπάκη, την οποία και ευχαριστούμε, λάβαμε την ακόλουθη επιστολή:

«Με αφορμή το άρθρο του κ. Β.Α. Φιλόπουλου για την Πολυγλωσσία, που δημοσιεύτηκε στο τεύχος του Ιουλίου-Αυγούστου 2000, θα ήθελα να προσθέσω κάποια στοιχεία τα οποία πιστεύω ότι θα ενδιέφεραν τους αναγνώστες του 'Ο'.

Όπως πολύ σωστά επισημάνθηκε, οι επίσημες γλώσσες της ΕΕ είναι έντεκα, αλλά ως γλώσσες εργασίας έχουν οριστεί τέσσερις: τα αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά και ισπανικά. Επιπλέον, ήδη από τον Ιούνιο 1992, όταν ακόμη τα κράτη μέλη της ΕΕ ήταν δώδεκα και οι επίσημες γλώσσες εννέα, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισαβόνας είχε αποφασίσει ότι «Για λόγους αρχής, οι νομικές πράξεις και τα σημαντικά έγγραφα θα συνεχίσουν να μεταφράζονται σε όλες τις επίσημες γλώσσες των κρατών μελών», προσέθετε ωστόσο ότι «Τα διάφορα θεσμικά όργανα θα πρέπει να υιοθετήσουν πρακτικές λύσεις, που θα επιτρέψουν την αποτελεσματική επικοινωνία κατά τις συνεδριάσεις» [Η μετάφραση είναι δική μου].

Αυτό στην πράξη σημαίνει ότι στον τομέα της διερμηνείας γίνεται εκτεταμένη χρήση των τεσσάρων γλωσσών εργασίας κατά τη διάρκεια συναντήσεων των επιτροπών και άλλων ομάδων. Συχνά χρησιμοποιείται επίσης, η τεχνική της *ασύμμετρης διερμηνείας*, κατά την οποία ένας ομιλητής είναι σε θέση να εκφράζεται στη μητρική του γλώσσα, αλλά οφείλει να παρακολουθεί τη συζήτηση σε μία από τις γλώσσες εργασίας.

Στον τομέα της μετάφρασης οι πρακτικές λύσεις που προωθούνται από τις αρμόδιες υπηρεσίες της ΕΕ είναι η όσο το δυνατόν μεγαλύτερη τυποποίηση των κειμένων, η οποία με τη σειρά επιτρέπει τη μεγαλύτερη δυνατή χρήση των μεταφραστικών μνημών και της αυτόματης μετάφρασης.

Επιπλέον, προκειμένου να μειωθεί ο όγκος της μετάφρασης, ένας σημαντικός αριθμός κειμένων συντάσσεται απευθείας στις γλώσσες εργασίας, ακόμη και όταν ο συντάκτης του κειμένου δεν είναι φυσικός ομιλητής της γλώσσας. Για παράδειγμα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το 30% των κειμένων συντάσσεται στα γαλλικά, το 25% στα αγγλικά, το 15% στα γερμανικά καθώς και το 15% στα ισπανικά (στοιχεία του 1995). Το μέτρο αυτό οδηγεί σταδιακά σε μία υποβάθμιση της γλώσσας, καθώς περιορίζεται ο εκφραστικός της πλούτος, αλλά αυτό αποτελεί ένα ζήτημα που δεν είναι δυνατόν να αναπτυχθεί στο σημείο αυτό.

Τέλος, όσον αφορά την πολιτική λύση που ενδέχεται να δοθεί στο ζήτημα της πολυγλωσσίας, για επικράτηση συγκεκριμένων γλωσσών, πολλοί είναι εκείνοι που πιστεύουν ότι κάτι τέτοιο δεν είναι δυνατό να συμβεί, τουλάχιστον στο άμεσο μέλλον, καθώς η πολυγλωσσία και το δικαίωμα των Ευρωπαίων πολιτών να ενημερώνονται και να εκφράζονται στη μητρική τους γλώσσα, αποτελεί μία από τις θεμελιώδεις αξίες της ΕΕ, η οποία έχει θεσμοθετηθεί από το 1958 και ανανεώνεται συστηματικά με την ένταξη κάθε νέου κράτους μέλους. Ωστόσο, είναι σίγουρο ότι η κάθε χώρα θα πρέπει να οργανώσει κατάλληλα τη γλωσσική της πολιτική, ούτως ώστε να ανταποκριθεί στις νέες ανάγκες σε ανθρώπινο δυναμικό και υλικοτεχνική υποδομή.»

Ελπίδα Λουπάκη
Υποψήφια Διδάκτορας Α.Π.Θ.

Γλώσσες στον Παγκόσμιο Ιστό

Όπως αναφέρεται στο τεύχος 93/94, Δεκ. 1999 του Infoterm Newsletter ο αριθμός των χρηστών που χρησιμοποιούν άλλες γλώσσες από αγγλικά αυξήθηκε από 20% το 1995 σε πιο πολύ από 40% τον Αύγουστο του 1999. Συγκεκριμένα, 40 εκατομμύρια χρήστες χρησιμοποιούσαν την αγγλική έναντι 10 εκατομμυρίων που χρησιμοποιούσαν άλλες γλώσσες το 1995 και 112 εκατομμύρια και 83 εκατομμύρια, αντίστοιχα, το 1999.

Η μεταβολή αυτή είναι αρκετά ταχεία και εμβάλλει σε σκέψεις ως προς την αλήθεια της κοινής δοξασίας ότι η αγγλική γλώσσα θα επικρατήσει στο Ίντερνετ. Σύμφωνα με τελευταίες εκτιμήσεις, η αγγλική γλώσσα χρησιμοποιείται μόνο από τα 57,4% των χρηστών του Διαδικτύου, ενώ τα

υπόλοιπα ποσοστά χρησιμοποιούν άλλες γλώσσες όπως ισπανικά (8,8%), γερμανικά (6,2%), κινεζικά (4,4%), ισπανικά (4,3%), γαλλικά (4,2%), σουηδικά (3,3%), ιταλικά (2,5%), ολλανδικά (2%), κορεάτικα (1,9%) και πορτογαλικά (1,5%).

Ενόψει του γεγονότος ότι οι πληροφορίες που διακινούνται στο Ίντερνετ αφορούν ειδικές γλώσσες, γίνεται φανερό ότι η διατήρηση μιας γλώσσας εξαρτάται από την ανάπτυξη της ορολογίας της.

Β.Α.Φ.

Συνεστίαση της ΕΛΕΤΟ

Πολλά μέλη και αρκετοί φίλοι της συμμετείχαν στη συνεστίαση της ΕΛΕΤΟ που έγινε στο φιλόξενο κέντρο ΕΛΛΟΠΙΑ στο Χαλάνδρι την Τρίτη 17 Οκτωβρίου 2000. Οι κατ' ιδίαν συζητήσεις συνέβαλαν στην αλληλογνωριμία των μελών και στο να αναπτυχθεί κέφι, ώστε να υπάρξει κοινό αίτημα να επαναλαμβάνονται περιοδικά οι συνεστίασεις.

Στο τέλος της συνεστίασης, στην ομιλία του Προέδρου της ΕΛΕΤΟ, εξαγγέλθηκε ότι άρχισε η προετοιμασία για το τρίτο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία» που θα πραγματοποιηθεί τον Οκτώβριο του 2000, ακριβώς δύο έτη μετά το δεύτερο. Σ' αυτό θα χρησιμεύσουν, όπως και σε άλλες δραστηριότητες, η έναρξη λειτουργίας των Γραφείων της ΕΛΕΤΟ, που έχουν παραχωρηθεί από το Ινστιτούτο Επεξεργασίας του Λόγου (ΙΕΛ), στο κτίριό του στον Παράδεισο Αμαρουσίου. Τονίστηκε ότι απαιτείται συστράτευση των μελών για να πλαισιώσουν το Διοικητικό Συμβούλιο για κάθε δραστηριότητα και προπαντός για τις δεσμεύσεις που έχει αναλάβει η ΕΛΕΤΟ, όπως την απόδοση ορολογίας του EURODICAUTOM και την επιτυχή διεξαγωγή του επερχόμενου Εθνικού Προγράμματος Ορολογικού Συντονισμού (ΕΠΟΣ).

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

Λάβαμε – και ευχαριστούμε – τα ακόλουθα περιοδικά:

- **Οικονομική Βιομηχανική Επιθεώρηση**, τεύχ. 757, Αύγ. 2000, τεύχ. 758, Σεπτ. 2000.
- **Ερευνώντας**¹, τεύχ. 4, Ιουλ.-Αύγ. 2000.
- **Η ΓΛΩΣΣΑ ΜΑΣ**, αρ. φύλ. 100, Ιουλ.-Αύγ. 2000.
- **Αρναία της Μακεδονίας**, τεύχ. 47 Απρ.-Ιούν 2000.
- **Ελληνική Διεθνής Γλώσσα**, τεύχ. 40, 41 Απρ.-Μάι.-Ιούν 2000.
- **Καινοτομία, Έρευνα και Τεχνολογία**, τεύχ. 19, Ιουλ.-Αύγ. 2000.

ΟΡΟΓΡΑΜΜΑ No 44, September-October 2000, ISSN 1106-1073

Bimonthly edition of

Hellenic Society for Terminology (ELETO)

Sokrati Tsakona 5 & Iatridi

GR-152 36 PENTELI GREECE

Τα Γραφεία της ΕΛΕΤΟ ανοικτά κάθε Τρίτη 6-8 μ.μ.

Τα Γραφεία της ΕΛΕΤΟ, που της έχει παραχωρήσει το Ινστιτούτο Επεξεργασίας του Λόγου (ΙΕΛ), στο κτίριό του (Αρτέμιδος και Επιδάουρου, Παράδεισος Αμαρουσίου),

¹ Έκδοση της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας

ύστερα από σχετική απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της, θα είναι ανοικτά κάθε Τρίτη απόγευμα 6-8 μ.μ.

Μέλη του ΔΣ και άλλα προσφερόμενα μέλη της ΕΛΕΤΟ σας περιμένουν, αν θέλετε να συζητήσετε θέματα που αφορούν την ΕΛΕΤΟ και τις δραστηριότητές της, θέματα της Ελληνικής Γλώσσας και Ορολογίας ή θέματα Ορολογίας γενικότερα. Τηλέφωνο Γραφείων: 6875487.

Ακαμπτοι ή δύσκαμπτοι για βελτίωση

Ο καθηγητής του Πανεπιστημίου Πατρών κ. Δ. Ε. Μπέσκος σε κείμενό του στο Ενημερωτικό Δελτίο του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος για τον αντισεισμικό κανονισμό (ΕΑΚ):

«6) Σχετικά με τη χρήση του όρου ακαμψία

Σε όλο τον κανονισμό (ΕΑΚ 1999) γίνεται χρήση του όρου **ακαμψία** αντί του σωστού **δυσκαμψία**. Ο πρώτος όρος παρ' όλον ότι σημαίνει μη δυνατότητα κάμψης ή γενικότερα παραμόρφωσης και επομένως αναφέρεται σε απαραμόρφωτα σώματα, χρησιμοποιείται για λόγους ιστορικούς μέχρι και σήμερα. Κάποτε όμως θα πρέπει να σταματήσει η χρήση του σε περιπτώσεις παραμορφώσιμων σωμάτων για τα οποία ο σωστός όρος είναι **δυσκαμψία**.»

Για την αντιγραφή:

B.A.Φ.

ΕΞΟΦΛΗΣΗ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ - ΜΕΛΩΝ

Η εξόφληση των συνδρομών των μελών γίνεται με απευθείας πληρωμή στην ταμία της ΕΛΕΤΟ,

κα Α. Γκόνου,
Λ. Κατώνη 16,
145 61 Κηφισιά
τηλ.: 801 9550

ή με καταβολή στον τραπεζικό λογαριασμό της ΕΛΕΤΟ (Εθνική Τράπεζα Ελλάδος 671/591002-12).

Στην τελευταία περίπτωση παρακαλούνται τα μέλη να στέλνουν φωτοαντίγραφο της απόδειξης ταχυδρομικώς στη διεύθυνση της ΕΛΕΤΟ ή τηλεομοιοτυπικά την απόδειξη στον αριθμό 806 8299.

“ΟΡΟΓΡΑΜΜΑ”

Το “Ορόγραμμα” είναι διμηνιαία έκδοση της Ελληνικής Εταιρείας Ορολογίας (ΕΛΕΤΟ) για την αλληλοενημέρωση των μελών της και ευρύτερου κύκλου αποδεκτών για θέματα της Ελληνικής Γλώσσας και Ορολογίας.

Υπεύθυνος σύμφωνα με το νόμο:

Β. Α. Φιλόπουλος
Πρόεδρος ΕΛΕΤΟ

Σύνταξη:

Κ. Βαλεοντής
Μ. Καρδούλη
Α. Παπαναστασίου
Β.Α. Φιλόπουλος

Τηλέφωνα:

πρωί: 6118986

εσπέρα: 8042313, 8619521

Τηλεομοιοτύπο: 8068299, 8042385

Ηλ. Ταχυδρομείο: valeonti@mail.otenet.gr

Θέση στο Ιντερνετ: <http://sfr.ee.teiath.gr/orogramma.htm>

Γίνονται δεκτές συνεργασίες. Απαραίτητες προϋποθέσεις τα κείμενα να είναι ευανάγνωστα, σύντομα και έτοιμα για δημοσίευση δίχως να απαιτείται παραπέρα επεξεργασία.

Τα δημοσιεύματα που προσυπογράφονται με αρχικά απηχούν τις προσωπικές απόψεις του συντάκτη τους, το πλήρες όνομα του οποίου είναι στη διάθεση της Σύνταξης. Η Σύνταξη του “Ο” συνήθως δεν παρεμβαίνει, ούτε σχολιάζει.

Επιτρέπεται ελεύθερα η αναδημοσίευση ή η αναπαραγωγή ολόκληρου ή μέρους του “Ο” με μόνη υποχρέωση την αναφορά της πηγής.

Επίσκεψη στα ελληνόφωνα χωριά της Απουλίας

Με την ευκαιρία της συμμετοχής στο συνέδριο «Ο θαλασσοδρόμος ελληνικός πολιτισμός στην ευρωπαϊκή ήπειρο και οι αποικίες της Μεγάλης Ελλάδας» που διεξάχθηκε στο Λέτσε της Απουλίας (Κάτω Ιταλία) από 4 ως 8 Οκτωβρίου 2000, μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΛΕΤΟ επισκέφθηκαν πρώην ελληνόφωνα χωριά. Ήρθαν σε επαφή με τους κατοίκους και παρακολούθησαν εκδηλώσεις με τραγούδια στη διάλεκτο γκρίκο.

Κοινή διαπίστωση ήταν ότι παρόλο που η διάλεκτος γκρίκο δε μιλιέται πια, έχει έντονη συναισθηματική φόρτιση στους κατοίκους αυτών των χωριών. Υπάρχει τάση αναβίωσης καθώς διδάσκεται σε σχολεία. Πολλοί πιστεύουν ότι η γκρίκο δεν πρόκειται να αναβιώσει, καθώς σα δεύτερη γλώσσα των ιταλόφωνων κατοίκων θα διαδοθεί η κοινή νέα ελληνική, όπως ακριβώς συνέβηκε και με άλλες ελληνικές διαλέκτους.

B.A.Φ.

Ορθοέπεια (2)

Φθόγγοι και φωνήματα της σημερινής ελληνικής γλώσσας

Οι **φθόγγοι** είναι² τα ελάχιστα ηχητικά στοιχεία που συνθέτουν τη φυσική ή υλική υπόσταση μιας γλώσσας. Σε κάθε ξεχωριστό σχηματισμό των φωνητικών οργάνων κατά την ομιλία αντιστοιχεί και ένας φθόγγος. Τα **φωνήματα** είναι οι ελάχιστες γλωσσικές μονάδες που έχουν **εννοιολογικά διαφοροποιητική αξία** σε μια γλώσσα (δηλαδή η αντικατάσταση ενός φωνήματος με ένα άλλο φώνημα στο ίδιο φωνητικό περιβάλλον επιφέρει αλλαγή της σημασίας). Όλοι οι **φωνητικά παραπλήσιοι φθόγγοι** που η εναλλαγή τους στο ίδιο φωνητικό περιβάλλον δεν επιφέρει αλλαγή σημασίας ταξινομούνται ως **ένα φώνημα**. π.χ. στις λέξεις **/pos/** <πως> και **/fos/** <φως> τα **/p/** και **/f/** είναι διαφορετικά φωνήματα.

Η παράσταση των φθόγγων και φωνημάτων γίνεται με τα σύμβολα του διεθνούς φωνητικού αλφαβήτου, οι φθόγγοι μέσα σε αγκύλες ενώ τα φωνήματα ανάμεσα σε πλάγιες γραμμές π.χ. **[o]**, **/o/**. Στα παρακάτω, για διευκόλυνση του αναγνώστη του «Ο», θα χρησιμοποιήσουμε τα διεθνή σύμβολα **μόνο όπου είναι απαραίτητο** για λόγους αμφισβησίας. π.χ. **/a/**, **/e/** αλλά **/u/** και όχι **/ou/**.

Τα φωνήματα της νεοελληνικής είναι **26**. Από αυτά τα **5** είναι **φωνήεντα** (εκφέρονται με ανεμπόδιο το πέρασμα του αέρα της εκπνοής από τις φωνητικές χορδές ως τα χείλη και μπορούν να αποτελέσουν από μόνα τους συλλαβή) και τα **21** είναι **σύμφωνα** (χρειάζονται φωνήεντα για να αποτελέσουν συλλαβή ενώ κατά την εκφορά τους γίνεται **άρθρωση**, δηλαδή μικρό ή μεγάλο κλείσιμο του περάσματος).

Στον Πίνακα 1 δίνεται η ταξινόμηση των φωνηέντων σύμφωνα με το σχηματισμό τους, ενώ στον Πίνακα 2 δίνεται η ταξινόμηση των συμφώνων στο γενικό πίνακα ταξινόμησης συμφώνων³ οποιασδήποτε γλώσσας.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Εδώ θεωρούμε ως φώνημα και το **άνγα /η/** που λέγεται και «ουρανικό ν» κατά την εκφορά του οποίου η άρθρωση γίνεται στη μαλακή υπερύα (ουρανίσκο). Αυτό το φώνημα είναι π.χ. το <ν> στη λέξη <άγχος>, που η προφορά της είναι /άηχος/.

Πίνακας 1 – Φωνηματική ταξινόμηση των σημερινών φωνηέντων της Ελληνικής Γλώσσας

Ραχιαίο Υψος	Χρησιμοποιούμενο μέρος της ράχης της γλώσσας				
	Μπροστινό μέρος (Πρόσθια)		Μεσαίο μέρος (Μεσαία)	Πίσω μέρος (Οπίσθια)	
Μεγάλο	/i/				/u/
Μεσαίο		/e/		/o/	
Μικρό			/a/		
Ιστορική γραφή	<i>, <η>, <u>, <ει>, <οι>, <υι>	<ε>, <αι>	<α>	<ο>, <ω>	<ου>

² Γ. Μπαμπινιώτης «Θεωρητική Γλωσσολογία», 1980

³ Κ. Βαλεοντής «Η εγκαταλειμμένη Προφορική Ελληνική Γλώσσα», 1998.

Πίνακας 2 – Φωνηματική ταξινόμηση των σημερινών συμφώνων της Ελληνικής Γλώσσας

ΔΙΑΡΚΕΙΑ	ΤΥΠΟΣ ΑΡΘΡΩΣΗΣ	ΘΕΣΗ ΑΡΘΡΩΣΗΣ								ΔΟΝΗΣΗ ΤΩΝ ΦΩΝΗΤΙΚΩΝ ΧΟΡΔΩΝ
		ΧΕΙΛΙΚΑ		ΑΚΡΟΓΛΩΣΣΙΚΑ			ΠΡΟΣΘΙΟ-ΓΛΩΣΣΙΚΑ	ΟΠΙΣΘΟ-ΓΛΩΣΣΙΚΑ	ΓΛΩΤΤΙΔΙΚΑ	
		Διπλο χειλικά	Χειλο-δοντικά	Γλωσσο-δοντικά	Γλωσσο-φατνιακά	Γλωσσο-ύπερωικά	Σκληρο-ύπερωικά	Μαλακο-ύπερωικά (Ουρανικά)	Γλωττιδικά	
ΣΤΙΓΜΙΑΙΑ	ΑΝΑΚΟ-ΠΤΙΚΑ ή ΕΚΚΡΟΤΑ	/π/ <π>			/τ/ <τ> /τσ/ <τσ>			/κ/ <κ>		ΑΗΧΑ
		/β/ <μπ>			/δ/ <ντ> /δζ/ <τζ>			/γ/ <γγ, γκ>		ΗΧΗΡΑ
ΕΞΑΚΟ-ΛΟΥΘΗ-ΤΙΚΑ	ΡΙΝΙΚΑ	/μ/ <μ>			/ν/ <ν>			/η/ <ν>		ΗΧΗΡΑ
	ΤΡΙΒΙΚΑ		/φ/ <φ>	/θ/ <θ>	/σ/ <σ, ζ>			/χ/ <χ>		ΑΗΧΑ
			/β/ <β>	/δ/ <δ>	/ζ/ <ζ> /ρ/ <ρ>			/γ/ <ν>		ΗΧΗΡΑ
	ΠΛΕΥΡΙΚΑ				/λ/ <λ>					ΗΧΗΡΑ
ΤΡΙΑΙΕΣ									ΗΧΗΡΑ	

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Η υπογράμμιση στα τσ και δζ σημαίνει ότι οι **δεν υπάρχουν δύο φθόγγοι** /τ - σ/ ή /δ - ζ/ αλλά **ένας** σε κάθε περίπτωση.

K.B.

Στη ΓΩΝΙΑ ΤΟΥ ΓΕΣΥ⁴ έλα κι εσύ

Πού τονίζονται τα προπαροξύτονα στη Γενική;

Με αφορμή μια παρατήρηση για το κατέβασμα του τόνου στη δεύτερη λέξη του σύμπλοκου όρου **αναγνωριστικό μορφотύπου** (που «δεν είναι σύμφωνο με τον κανόνα της σχολικής γραμματικής γιατί πρόκειται για προπαροξύτονη σύνθετη λέξη») κάμαμε μια μικρή έρευνα στα δυο έγκυρα λεξικά της νεοελληνικής εξετάζοντας το κατέβασμα ή μη του τόνου στη γενική διάφορων προπαροξύτων σύνθετων ουσιαστικών (αρσενικών σε -ος ή ουδέτερων σε -ο).

Το συμπέρασμα (όπως φαίνεται και από τον πίνακα που ακολουθεί) είναι ότι κάποιοι από τους κανόνες της «Νεοελληνικής Γραμματικής», όπως είναι διατυπωμένοι, **δεν καλύπτουν πλήρως τη σημερινή μας γλώσσα**. Παρά τις είκοσι και πλέον εκδόσεις της ΝΓ, ως τώρα, δεν μπόρεσαν δυστυχώς να διορθωθούν τα **λάθη**, οι **ασάφειες** και οι **παραλείψεις** της. Το αποτέλεσμα μειώνει το κύρος ενός τόσο βασικού εγχειριδίου, και κλονίζει την εμπιστοσύνη του νεοέλληνα χρήστη του.

Ο κανόνας αυτός που αφορά τα προπαροξύτονα σύνθετα ή πολυσύλλαβα πρέπει να τροποποιηθεί/συμπληρωθεί ώστε να καλύψει τη **σωρεία σύνθετων ουσιαστικών** που δεν έχουν «λαϊκή» σύνθεση και που έχουν συχνότατη χρήση στον επιστημονικό λόγο (πολλά δε από αυτά και στον απλό λόγο).

Ονομαστική	Γενική	
	ΛΕΞΙΚΟ Γ.ΜΠΑΜΠΙΝΙΩΤΗ	ΛΕΞΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗ
ανάτυπο	ανατύπου	ανατύπου
αντίτυπο	αντιτύπου	ανήτυπου & αντιτύπου
στιγμιότυπο	στιγμιότυπου	στιγμιότυπου & στιγμιότυπου
τηλέτυπο	τηλετύπου	τηλετύπου
φωτοαντίγραφο	φωτοαντιγράφου	φωτοαντίγραφου & φωτοαντιγράφου
αντίκτυπος	αντίκτυπου & ανκτύπου	αντίκτυπου
γονότυπος	γονοτύπου	γονοτύπου & γονότυπου
ανεμολόγιο	ανεμολογίου	ανεμολογίου

Ονομαστική	Γενική	
	ΛΕΞΙΚΟ Γ.ΜΠΑΜΠΙΝΙΩΤΗ	ΛΕΞΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗ
ανθολόγιο	ανθολογίου	ανθολόγιου & ανθολογίου
απουσιολόγιο	απουσιολογίου	απουσιολογίου
βαθμολόγιο	βαθμολογίου	βαθμολογίου
δειγματολόγιο	δειγματολογίου	δειγματολόγιου & δειγματολογίου
δημοτολόγιο	δημοτολογίου	δημοτολογίου
διαιτολόγιο	διαιτολογίου	διαιτολογίου
δραματολόγιο	δραματολογίου	δραματολογίου
δρομολόγιο	δρομολογίου	δρομολογίου
ερωτηματολόγιο	ερωτηματολογίου	ερωτηματολογίου
ημερολόγιο	ημερολογίου	ημερολογίου
θεματολόγιο	θεματολογίου	θεματολογίου
κοστολόγιο	κοστολογίου	κοστολόγιου & κοστολογίου
κτηματολόγιο	κτηματολογίου	κτηματολογίου
λεξιλόγιο	λεξιλογίου	λεξιλογίου
μισθολόγιο	μισθολογίου	μισθολογίου
αεροδρόμιο	αεροδρομίου	αεροδρομίου
πεζοδρόμιο	πεζοδρομίου	πεζοδρομίου
ελαιοκάρπος	ελαιοκάρπου	ελαιοκάρπου
περιθώριο	περιθωρίου	περιθωρίου
υδροχλώριο	υδροχλωρίου	υδροχλωρίου
αμαξοστάσιο	αμαξοστασίου	αμαξοστάσιου & αμαξοστασίου
εργοστάσιο	εργοστασίου	εργοστασίου
εργοτάξιο	εργοταξίου	εργοταξίου
ηλιοστάσιο	ηλιοστασίου	ηλιοστασίου
κλιμακοστάσιο	κλιμακοστασίου	κλιμακοστασίου
μηχανοστάσιο	μηχανοστασίου	μηχανοστασίου
γυροσκόπιο	γυροσκοπίου	γυροσκοπίου
μικροσκόπιο	μικροσκοπίου	μικροσκοπίου
αγκυροβόλιο	αγκυροβολίου	αγκυροβολίου
βολτόμετρο	βολτομέτρου	βολτομέτρου
ανεμόμετρο	ανεμομέτρου	ανεμόμετρου & ανεμομέτρου
μικρόφωνο	μικροφώνου	μικρόφωνου & μικροφώνου
μεγάφωνο	μεγαφώνου	μεγάφωνου & μεγαφώνου
τηλέφωνο	τηλεφώνου	τηλεφώνου
...

K.B.

⁴ ΓΕΣΥ: Γενικό Επιστημονικό Συμβούλιο της ΕΛΕΤΟ